

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2018/1149

2018 m. rugpjūčio 10 d.

dėl konfliktinių ir didelės rizikos zonų bei kitos tiekimo grandinės rizikos nustatymo neprivalomų gairių pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/821

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) gamtos naudingosios iškasenos suteikia didelių vystymosi galimybių, tačiau konfliktinėse ir didelės rizikos zonose jos taip pat gali būti nesutarimų priežastimi, kai dėl iš jų gaunamų pajamų prasideda arba tęsiasi smurtiniai konfliktai ir kliudoma siekti vystymosi, gero valdymo ir teisinės valstybės. Siekiant užtikrinti taiką, vystymąsi ir stabilumą tose zonose itin svarbu nutraukti konfliktų ir neteisėto naudingųjų iškasenų naudojimo sąsają;
- (2) siekiant spręsti šią problemą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/821 ⁽¹⁾ nustatytos alavo, tantalio, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo; jis bus taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d. (toliau – reglamentas);
- (3) tame reglamente konfliktinės ir didelės rizikos zonos apibrėžiamos kaip zonos, kuriose vyksta ginkluoti konfliktai arba po konfliktų susidarė nestabili padėtis, taip pat zonos, kuriose valdymas ir saugumas yra silpnas arba jo visai nėra, kaip antai žlugusios valstybės, ir kuriose plačiu mastu ir nuolat pažeidinėjama tarptautinė teisė, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus;
- (4) to reglamento 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad siekiant ekonominės veiklos vykdytojų, ypač MVL, praktikos aiškumo ir tikrumo ir nuoseklumo tarp jų, Komisija, konsultuodamasi su Europos išorės veiksmų tarnyba ir EBPO, turi parengti neprivalomas gaires ekonominės veiklos vykdytojams, kuriose būtų paaiškinta, kaip būtų galima geriausiai taikyti kriterijus konfliktinėms ir didelės rizikos zonoms nustatyti (toliau – gairės);
- (5) tame straipsnyje taip pat nustatyta, kad šios gairės grindžiamos reglamente pateikiamu konfliktinių ir didelės rizikos zonų apibrėžimu ir jose turi būti atsižvelgta į šios srities EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijas, įskaitant kitą tiekimo grandinės riziką, kuri lemia grėsmes, apibrėžtas atitinkamuose tos rekomendacijos priedėliuose;
- (6) kad šios gairės būtų veiksmingos, jose turėtų būti nustatyta naudingųjų iškasenų ir metalų tiekimo grandinės išsamaus patikrinimo konfliktinėse ir didelės rizikos zonose sąvoka ir veiksmai, kurių bendrovės turėtų imtis siekdamos nustatyti riziką, susijusią su alavo, tantalio, volframo ir aukso pirkimu, ir ją suvaldyti;
- (7) reikėtų prisiminti, kad reglamente nustatyti reikalavimai Sąjungos importuotojams susiję ne tik su metalais ir naudingosiomis iškasenomis iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų, bet ir su rizika pradinėje grandinėje, susijusia su, pvz., prekyba, tvarkymu ir eksportu;
- (8) siekiant įgyvendinti reglamentą, gairėse taip pat turėtų būti išdėstyti pagrindiniai konfliktinių ir didelės rizikos zonų nustatymo principai, o tokių zonų apibrėžtis ir paaiškinimas neturi įtakos Sąjungos pozicijai dėl to, kas gali būti laikoma konfliktinėmis ir didelės rizikos zonomis, kurioms netaikomas tas reglamentas;

⁽¹⁾ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalio, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo (OL L 130, 2017 5 19, p. 1).

- (9) šių gairių pagrindą turėtų sudaryti atitinkama informacija iš viešai prieinamų šaltinių, kuria gali naudotis ekonominės veiklos vykdytojai nustatydami konfliktines ir didelės rizikos zonas, primenant, kad atitinkamų šaltinių atnaujinimo periodiškumas yra skirtingas ir prireikus jie turėtų būti papildyti kitais šaltiniais;
- (10) kita grėsmę kelianti tiekimo grandinės rizika, nagrinėjama šiose gairėse, turėtų būti susijusi su vieta, tiekėjais ir neįprastomis prekybos operacijų aplinkybėmis ir grindžiama EBPO veikla šioje srityje;
- (11) reglamento 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Komisija turi naudotis išorės ekspertinėmis žiniomis, kurias pasitelkiant sudaromas orientacinis, neišsamus ir reguliariai atnaujinamas konfliktinių ir didelės rizikos zonų sąrašas. Būsimas sąrašas turi būti pagrįstas išorės ekspertų atlikta šių gairių analize ir kita turima informacija, gauta, be kita ko, iš akademinės bendruomenės ir taikant išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo schemas;
- (12) šios gairės yra neprivalomos ir Sąjungos importuotojams ir toliau tenka atsakomybė laikytis šiame reglamente nustatytų išsamaus patikrinimo prievolių, o Komisijos tarnybos užtikrina, kad laikui bėgant šios gairės išliktų aktualios,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. Sąjungos importuotojai, vykdydami prievolės pagal Reglamentą (ES) 2017/821, turėtų vadovautis neprivalomomis gairėmis, pateiktomis šios rekomendacijos priede. Šios gairės padės jiems tinkamai nustatyti konfliktines ir didelės rizikos zonas ir grėsmes, kad jie galėtų tinkamai laikytis tame reglamente nustatytų reikalavimų, kai jie bus taikomi nuo 2021 m. sausio 1 d. Šių gairių taip pat gali laikytis kiti subjektai vykdydami išsamų savo naudingųjų iškasenų tiekimo grandinės patikrinimą.
2. Ši rekomendacija bus skelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2018 m. rugpjūčio 10 d.

Komisijos vardu
Cecilia MALMSTRÖM
Komisijos narė

PRIEDAS

1. ŠIŲ GAIRIŲ TIKSLAS

Reglamentas (ES) 2017/821 (toliau – reglamentas), įsigaliojo 2017 m. birželio 8 d. ir bus taikomas Sąjungos importuotojams ⁽¹⁾ (įskaitant lydyklas ir rafinavimo įmones, bet jomis neapsiribojant) nuo 2021 m. sausio 1 d. Kaip nustatyta pirmame reglamento straipsnyje, juo siekiama užtikrinti skaidrumą ir tikrumą, susijusį su Sąjungos importuotojų pirkimo iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų praktika.

Pagal reglamento 14 straipsnio 1 dalį Europos Komisijai pavesta parengti neprivalomas gaires vadovo ekonominės veiklos vykdytojams forma, kuriose būtų paaiškinta, kaip būtų galima geriausiai taikyti kriterijus *konfliktinėms ir didelės rizikos zonoms* nustatyti. Šiame straipsnyje taip pat nustatyta, kad šiose gairėse turi būti atsižvelgta į šios srities EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijas ⁽²⁾, įskaitant kitą tiekimo grandinės riziką, kuri lemia grėsmes, apibrėžtas atitinkamuose tų rekomendacijų priedėliuose.

Šių gairių

- 2 SKIRSNYJE nustatyta bendra naudingųjų iškasenų iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų tiekimo grandinės *išsamaus patikrinimo sąvoka* ir *veiksmai*, kurių bendrovės turėtų imtis siekdamos nustatyti riziką, susijusią su alavo, tantalio, volframo ir aukso pirkimu, ir ją suvaldyti,
- 3 SKIRSNYJE reglamento taikymo tikslais išdėstyti pagrindiniai *konfliktinių ir didelės rizikos zonų apibrėžties elementai*,
- 4 SKIRSNYJE nurodyta *informacija iš viešai prieinamų šaltinių*, siekiant padėti bendrovėms nustatyti konfliktines ir didelės rizikos zonas bei kitą riziką,
- 5 SKIRSNYJE pateikiama informacija, susijusi su kitais galimų grėsmių rodikliais naudingųjų iškasenų tiekimo grandinėje, susijusiais su vieta, tiekėjais ir neįprastomis prekybos operacijų aplinkybėmis.

Šios gairės parengtos siekiant padėti ES importuotojams vykdyti jų tiekimo grandinės išsamų patikrinimą. Jos nedaro poveikio Reglamentui (ES) 2017/821 ir nėra teisiškai privalomos.

Be to, reikėtų pažymėti, kad pagal reglamento 14 straipsnio 2 dalį Europos Komisija (vėliau) naudosis išorės ekspertinėmis žiniomis, kurias pasitelkiant bus sudarytas orientacinis, nebaigtinis ir reguliariai atnaujinamas konfliktinių ir didelės rizikos zonų sąrašas. Tas sąrašas bus pagrįstas išorės ekspertų atlikta šių gairių analize ir kita turima informacija, gauta, be kita ko, iš vyriausybių, tarptautinių organizacijų, akademinės bendruomenės ir taikant išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo schemas.

2. NAUDINGŪJŲ IŠKASENŲ TIEKIMO GRANDINĖS IŠSAMAUS PATIKRINIMO BENDRA SĄVOKA IR VEIKSMAI

2.1. Rizika pagrįsto išsamaus patikrinimo sąvoka

Konfliktinėse ir didelės rizikos zonose bendrovės, užsiimančios *naudingųjų iškasenų kasyba, apdorojimu ir prekyba*, turi galimybę gauti pajamų, skatinti ekonomikos augimą ir klestėjimą, suteikti pragyvenimo šaltinius ir skatinti vietos plėtrą. Tokiose situacijose bendrovės taip pat gali prisidėti prie didelio neigiamo poveikio arba būti siejamos su juo dėl jų vykdomos veiklos ar priimamų sprendimų dėl pirkimo, įskaitant ginkluotuosius konfliktus ir sunkius žmogaus teisių pažeidimus. Todėl siekiant užtikrinti, kad bendrovės sąmoningai ar nesąmoningai neprisidėtų prie šio neigiamo poveikio ar nebūtų (toliau) su juo siejamos, jos turėtų vykdyti rizika pagrįstą išsamų patikrinimą, įtrauktą į nuolatinį, dinamišką ir reaktyvų procesą, įtvirtintą jų valdymo sistemose.

⁽¹⁾ Kaip nustatyta Reglamento (ES) 2017/821 2 straipsnio 1 dalyje, Sąjungos importuotojas – bet koks fizinis ar juridinis asmuo, deklaruojantis naudingąsias iškasenas ar metalus, skirtus išleisti į laisvą apyvartą, kaip apibrėžta 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1), 201 straipsnio 1 dalyje, arba bet koks fizinis ar juridinis asmuo, kurio vardu pateikiama tokia deklaracija, kaip nurodoma 2015 m. liepos 28 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013 papildomas išsamomis taisyklėmis, kuriomis patikslinamos kai kurios Sąjungos muitinės kodekso nuostatos (OL L 343, 2015 12 29, p. 1), B priedo duomenų elementuose 3/15 ir 3/16.

⁽²⁾ EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijose dėl atsakingo naudingųjų iškasenų iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų tiekimo grandinių (antrasis leidimas, EBPO, 2013 m.) nustatyta tvarka, pagal kurią turi būti atliekamas išsamus tiekimo grandinės patikrinimas pagal Reglamentą (ES) 2017/821.

Apskritai rizika pagrįstas išsamus patikrinimas susijęs su veiksmis, kurių turėtų imtis bendrovės siekdamas nustatyti realią ar galimą riziką jų naudingųjų iškasenų tiekimo grandinėje ir ją valdyti, kad būtų užkirstas kelias neigiamam naudingųjų iškasenų gavybos, gamybos, prekybos, apdorojimo, tvarkymo ir eksporto konfliktinėse ir didelės rizikos zonose poveikiui arba jis būtų sumažintas. Rizika nustatoma atsižvelgiant į galimą tam tikros bendrovės operacijų neigiamą poveikį, kurį lemia pačios bendrovės veikla arba kuris gali būti tiesiogiai susijęs su operacijomis, gaminiais arba paslaugomis, susijusiais su bendrovės verslo santykiais su trečiosiomis šalimis, įskaitant tiekėjus ir kitus subjektus tiekimo grandinėje. Neigiamas poveikis gali apimti žalą žmonėms (t. y. išorės poveikis), žalą reputacijai ar bendrovei tenkančią teisinę atsakomybę (t. y. vidaus poveikis) arba abu minėtus poveikius.

Bendrovės gali patirti riziką savo tiekimo grandinėse, nes dėl savo pobūdžio naudingųjų iškasenų gavybos, gamybos, prekybos, tvarkymo ar eksporto aplinkybės, pvz., konfliktų finansavimas arba konfliktų kurstymas, skatinimas ar konflikto padėties bloginimas, kaip apibrėžta EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijų II priede ir priedėliuose, kelia didesnę didelio poveikio riziką.

Dėl šios rizikos bendrovės turėtų sąžiningai stengtis nustatyti ir įvertinti vietą, tiekėją ar su aplinkybėmis susijusią riziką ir taikyti išsamaus patikrinimo priemones, atitinkančias konkrečius reikalavimus, nustatytus atsižvelgiant į šią riziką. Išsamus patikrinimas taip pat gali padėti bendrovėms laikytis tarptautinių ir vietos teisės aktų, įskaitant teisės aktus, kuriais reglamentuojama neteisėta prekyba naudingosiomis iškasenomis, taip pat JT sankcijas ir ES sprendimus, pagrįstus Europos Sąjungos sutartimi ir Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), visų pirma SESV 215 straipsnyje nustatytomis ribojamosiomis priemonėmis.

Reglamentu, kuris pagrįstas EBPO rekomendacijose nustatytais principais, visų pirma siekiama sudaryti sąlygas skaidrių ir patikrinamų naudingųjų iškasenų tiekimo grandinių plėtrai, taip pat užtikrinti, palengvinti ir skatinti atsakingą naudingųjų iškasenų ir metalų importą į ES iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų neprisidedant prie ginkluotųjų konfliktų ir su jais susijusių žmogaus teisių pažeidimų, tačiau prisidedant prie ekonominės plėtros ir vietos bendruomenių pragyvenimo.

2.2. Išsamus patikrinimas – penkių etapų sistema

EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijose siūlomas rizika pagrįstas išsamus patikrinimas vykdomas penkiais etapais, kurie visi yra įtvirtinti reglamente.

Bendrovės visoje tiekimo grandinėje turėtų:

- įdiegti tvirtą valdymo sistemą ir nustatyti savo politiką, taikomą galimai iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų įvežtoms naudingosioms iškasenomis bei metalams, ir aiškiai apie ją informuoti tiekėjus ir visuomenę. Turi būti nustatomos faktinės aplinkybės, susijusios su produktų, kurių sudėtyje yra naudingųjų iškasenų iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų, gavyba, gabenimu, tvarkymu, prekyba, apdorojimu, lydymu, rafinavimu ir legiravimu, taip pat gamyba ar pardavimu (reglamento 4 straipsnis),
- nustatyti ir įvertinti realią ar galimą riziką tiekimo grandinėje ⁽¹⁾ (reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punktas),
- parengti ir įgyvendinti strategiją, pagal kurią būtų imamasi veiksmų dėl nustatytos rizikos, siekiant užkirsti jai kelią ar ją sumažinti nustatant ir įgyvendinant rizikos valdymo planą. Dėl to galima nuspręsti tęsti prekybą dedant rizikos mažinimo pastangas, laikinai sustabdyti prekybą kartu įgyvendinant rizikos mažinimo priemones arba nutraukti ryšius su tiekėju, jeigu rizikos sumažinti nepavyksta arba jeigu tiekėjas daro sunkius žmogaus teisių pažeidimus (pvz., nepriimtinas vaikų darbas, priverčiamasis darbas ir kankinimai), taip pat teikia tiesioginę ar netiesioginę paramą nevalstybinėms ginkluotoms grupuotėms (reglamento 5 straipsnio 1 dalies b punktas),
- užtikrinti, kad nepriklausoma trečioji šalis atliktų bendrovės veiklos, procesų ir sistemų, naudojamų išsamiam tiekimo grandinės patikrinimui atlikti, auditą nustatytoje tiekimo grandinės vietoje, visų pirma susijusį su lydiklių ir rafinavimo įmonių veikla (reglamento 6 straipsnis),
- teikti viešas ataskaitas dėl išsamaus savo tiekimo grandinės patikrinimo politikos ir praktikos, kad būtų užtikrintas visuomenės pasitikėjimas bendrovių įgyvendinamomis priemonėmis (reglamento 7 straipsnis).

⁽¹⁾ EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijų II priede nustatyta rizika, įskaitant riziką, kurią lemia grėsmės, apibrėžtos atitinkamuose rekomendacijų priedėliuose.

3. KONFLIKTINIŲ IR DIDELĖS RIZIKOS ZONŲ APIBRĖŽTIES SUVOKIMAS

Reglamente taikoma konfliktinių ir didelės rizikos zonų apibrėžtis atitinka EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijas, susijusias su tokioms zonoms būdingomis savybėmis, ir neturi įtakos ES pozicijai dėl to, kas gali būti laikoma konfliktinėmis ir didelės rizikos zonomis, kurioms *netaikomas* reglamentas. Ji pateikiama tik tiekimo grandinės išsamaus patikrinimo tikslais dėl metalų ir naudingųjų iškasenų, patenkančių į reglamento taikymo sritį, ir yra suformuluota taip, kad būtų praktiška, išsami ir lengvai suprantama bendrovėms.

Reglamento 2 straipsnio f punkte pateikiama konfliktinių ir didelės rizikos zonų apibrėžtis:

„zonos, kuriose vyksta ginkluoti konfliktai arba po konfliktų susidarė nestabili padėtis, taip pat zonos, kuriose valdymas ir saugumas yra silpnas arba jo visai nėra, kaip antai žlugusios valstybės, ir kuriose plačiu mastu ir nuolat pažeidinėjama tarptautinė teisė, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus“.

Ši apibrėžtis atitinka kai kuriuos pagrindinius tarptautinėje teisėje nustatytus principus, įskaitant sąvokas „zonos, kuriose vyksta ginkluotieji konfliktai“, „zonos, kuriose po konfliktų susidarė nestabili padėtis“ ir „žlugusios valstybės“. Šie principai yra bendrovės atsakingo tiekimo grandinės valdymo dalis ir toliau pateikiami jų paaiškinimai, kad būtų lengviau juos suprasti praktiškai.

Be to, šie pagrindiniai principai turėtų suteikti galimybę lengvai atrinkti *informaciją iš viešai prieinamų šaltinių* apie padėtį konfliktinėse ir didelės rizikos zonose ir padėti bendrovėms nustatyti platesnio masto riziką jų tiekimo grandinėse ir galimą jų operacijų poveikį (žr. 4 skirsnį).

Reikėtų prisiminti, kad reglamente ir EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijose numatytas tiekimo grandinės išsamus patikrinimas susijęs su tam tikrų verslo operacijų ir santykių, susijusių su metalais ir naudingosiomis iškasenomis, kurios yra iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų (kurios gali būti *regionai*) arba buvo gabenamos per jas, neigiamo poveikio nustatymu ir įvertinimu. *Su šalimi susijusioje* informacijoje gali būti pateikta kontekstinė informacija, padedanti nustatyti, kokio lygio išsamų patikrinimą reikia atlikti.

Pagrindinis apibrėžties elementas	Paaškinimas
Ginkluotojo konflikto padėtis	<p>Vykstantis ginkluotasis konfliktas, didelio masto smurtas ar kita žalos žmonėms rizika, apibrėžta tarptautinėje humanitarinėje teisėje, kuria reglamentuojami kovotojų veiksmai ginkluotojo konflikto metu. Ginkluotasis konfliktas gali būti įvairių formų, pavyzdžiui, tarptautinis arba netarptautinis konfliktas, kuriame gali dalyvauti dvi ar daugiau šalių, taip pat tai gali būti išsivadavimo karai, sukilimai, pilietiniai karai ir t. t.</p> <p>Konkrečios su ginkluotojo konflikto padėtimi susijusios rekomendacijos pateikiamos 1949 m. Ženevos konvencijose ir apima visus <i>paskelbto karo ar bet koks kito ginkluoto konflikto</i> atvejus, kurie gali kilti tarp dviejų ar daugiau šalių, net jeigu nėra viena iš jų nepripažįsta karo padėties, taip pat visus atvejus, kai <i>okupuojama visa šalies teritorija arba jos dalis</i>, net jeigu okupacijai nesipriešinama ginklu. Pagal 1949 m. Ženevos konvencijų papildomą II protokolą (1977 m.) jos nėra taikomos vidinių neramumų ir įtampos situacijoms, kaip antai riaušėms, paskiriems ir stichiniams prievartos veiksams bei kitiems panašioms veiksams.</p>
<p>Zonos, kuriose po konfliktų susidarė nestabili padėtis</p> <p>Zonos, kuriose valdymas ir saugumas yra silpnas arba jo visai nėra, kaip antai žlugusios valstybės, ir kuriose plačiu mastu ir nuolat pažeidinėjama tarptautinė teisė, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus</p>	<p>Zonos, kuriose po konfliktų susidarė nestabili padėtis, yra zonos, kuriose nutraukti aktyvūs karo veiksmai ir kuriose tęsiasi <i>nestabili padėtis</i>, o tai reiškia, kad regionas ar valstybė <i>neturi pakankamai galių, kad galėtų vykdyti pagrindines valdymo funkcijas</i>, ir dėl buvusios konfliktinės padėties nepajėgia plėtoti konstruktyvių tarpusavio santykių visuomenėje. Tokios zonos yra labiau pažeidžiamos vidaus ar išorės sukrėtimų, pavyzdžiui, ekonomikos krizės ar gaivalinių nelaimių, atvejais. Tokiais atvejais, kaip ir atvejais, kurie nurodyti kitoje apibrėžties pastraipoje (t. y. zonos, kuriose valdymas ir saugumas yra silpnas arba jo visai nėra), ekonominės veiklos vykdytojai turi išsiaiškinti, kad esama institucinio silpnumo <i>arba</i> nepakankamo valdymo ir kad plačiu mastu ir sistemingai pažeidinėjama tarptautinė teisė bei žmogaus teisės, kad būtų galima nustatyti, jog ta zona yra konfliktinė ir didelės rizikos zona. Taigi, tarptautinės teisės pažeidimų sąlyga yra <i>papildoma sąlyga, taikoma šalia zonų</i>, kuriose po konfliktų susidarė nestabili padėtis, ir zonų, kuriose valdymas ir saugumas yra silpnas arba jo visai nėra, sąlygų. Kalbant apie pastarąjį atvejį, oficialios kasybos leidimų išdavimo procedūros nebuvimas būtų valdymo stokos įrodymas.</p>

Pagrindinis apibrėžties elementas	Paaiškinimas
Žlugusios valstybės	„Žlugusi valstybė“ yra labai didelio institucinio silpnumo pavyzdys. Žlugusi valstybė susijusi su valdžios struktūrų ir institucijų vidiniu sukrėtimu, įstatymų ir tvarkos nepaisymu bei institucijų, gebančių atstovauti valstybei, nebuvimu.

4. INFORMACIJA IŠ VIEŠAI PRIEINAMŲ ŠALTINIŲ, SKIRTA KONFLIKTINĖMS IR DIDELĖS RIZIKOS ZONOMS NUSTATYTI

Šiame skirsnyje pateikiamas orientacinis ir nebaigtinis atitinkamos informacijos iš viešai prieinamų šaltinių sąrašas, siekiant padėti bendrovėms nustatyti konfliktines ir didelės rizikos zonas. Suvokdamos padėtį šalyje ir regione, taip pat galimą riziką, susijusią su zonomis, kuriose jos vykdo veiklą arba iš kurių perka žaliavas, ir į tai atsižvelgdamos, bendrovės galės geriau pritaikyti jų vykdomus išsamius patikrinimus. Tokia bendresnio pobūdžio su konkrečia šalimi susijusi informacija taip pat gali būti naudinga vertinant įtarimų dėl nusizengimo patikimumą.

Išvardyta informacija iš viešai prieinamų šaltinių suskirstyta atsižvelgiant į pagrindinius elementus, nurodytus konfliktinių ir didelės rizikos zonų apibrėžtyje (žr. 3 skirsnį):

- KONFLIKTAS – suteikia galimybę vertinti, ar zonoje vyksta ginkluotasis konfliktas arba ar joje po konflikto susidarė nestabili padėtis.
- VALDYMAS – suteikia galimybę vertinti, kiek silpnas yra valdymas ir saugumas tose zonose ir ar jis apskritai yra.
- ŽMOGAUS TEISĖS – suteikia galimybę vertinti, ar tam tikroje zonoje plačiu mastu ir nuolat pažeidinėjama tarptautinė teisė, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus ⁽¹⁾.

Be to, į 4.2 skirsnyje pateiktą sąrašą papildomai įtraukti informacijos apie naudingąsias iškasenas šaltiniai.

4.1. Kaip geriausiai panaudoti informacijos šaltinius

Išvardyti informacijos šaltiniai yra nekomercinio pobūdžio, t. y. už juos nereikia mokėti abonentinų mokesčių ar kitokių finansinių įnašų. Bendrovės naudodamosi tais šaltiniais turėtų atsižvelgti į tai, ar juose pateikiama atnaujinta informacija. Reglamente nustatyta, kad, be šių gairių, Europos Komisija turi naudotis išorės ekspertinėmis žiniomis, kurias pasitelkiant sudaromas orientacinis, nebaigtinis ir reguliariai atnaujinamas konfliktinių ir didelės rizikos zonų sąrašas. Europos Komisijos tarnybos, pasitelkusios šias išorės ekspertines žinias, užtikrins, kad informacijos šaltinių sąrašas būtų tinkamai atnaujinamas siekiant užtikrinti jo tolesnį aktualumą.

Papildomi bendresnio pobūdžio šaltiniai (iš kurių kai kurie nėra aiškiai paminėti toliau pateikiamame sąraše), su kuriais naudinga susipažinti, apima geologinių tyrimų rezultatus ir informaciją apie naudingąsias iškasenas (Jungtinės Karalystės ir JAV geologiniai tyrimai), Europos Komisijos žaliavų informacinę sistemą, pagrindinių su šiuo klausimu susijusių organizacijų interneto svetaines, JAV valstybės departamento ataskaitas apie šalis (valdymas ir žmogaus teisės), įvairių JT agentūrų (įskaitant Žmogaus teisių tarybą, UNHCR, OHCHR, UNICEF, UNDP, TDO ir TMO) ir kitų atitinkamų pilietinės visuomenės organizacijų, pvz., „Amnesty International“, „Global Witness“, „Human Rights Watch“ ir IMPACT (buvusi Afrikos ir Kanados partnerystė), paskelbtas ataskaitas. Norėdamos gauti aktualesnę naujausiais duomenimis pagrįstą informaciją, bendrovės taip pat gali susipažinti su kitų organizacijų, pvz., Raudonojo Kryžiaus tarptautinio komiteto, interneto svetainėmis, taip pat su tokiais informacijos šaltiniais kaip Gamtinių išteklių valdymo indeksas, Taikos pasaulyje indeksas ir t. t.

Taip pat būtų naudinga susipažinti su nacionaliniais ar regioniniais informacijos šaltiniais. Kartais nacionaliniai ir regioniniai šaltiniai yra sunkiau prieinami, tačiau jie suteikia galimybę išsamiau apžvelgti padėtį konkrečioje zonoje, palyginti su apibendrinta šalies informacija.

Bendrovės naudodamosi šiais šaltiniais gali imtis tolesnių veiksmų.

1. Remdamosi savo valdymo sistemoje saugoma tiekimo grandinės informacija (penkių etapų sistemos pirmas etapas, žr. 2 skirsnį), bendrovės pirmiausia turėtų stengtis nustatyti geografines zonas, iš kurių jos perka naudingąsias iškasenas, kuriose jomis prekiauja, jas tvarko ir gabena, kad suprastų aplinkybes, kuriomis vykdoma kasybos ir prekybos veikla, ir nustatytų susijusią riziką.

⁽¹⁾ Žmogaus teisių apibrėžtis pateikiama Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje; https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.

2. Šiuo tikslu bendrovės gali susipažinti su toliau išvardytais viešai prieinamais šaltiniais (t. y. analitinės informacijos šaltiniais, žemėlapiais, lentelėmis, naujienų straipsniais), kurie apima tris pagrindinius konfliktinių ir didelės rizikos zonų apibrėžties elementus (t. y. konfliktą, valdymą ir žmogaus teises), kad suprastų politines ir saugumo aplinkybes ir galėtų nustatyti ir įvertinti savo tiekimo grandinės neigiamą poveikį dėl vykdomos teikimo politikos, kuri turi atitikti EBPO rekomendacijų II priedą ir būti parengta atsižvelgiant į jų priedėliuose nurodytas grėsmes.
3. Jeigu toliau nurodytuose šaltiniuose pateikiama prieštaringa ar nenuosekli informacija, bendrovės turėtų imtis atsargumo priemonių prieš nutraukdamos sustiprinto išsamaus patikrinimo procedūras tam tikroje zonoje. Reikėtų dar kartą pažymėti, kad atsakomybė už išsamų patikrinimą yra susijusi su realios ir galimos rizikos nustatymu bei suvaldymu, siekiant užkirsti kelią operacijų, visų pirma, pirkimo, prekybos ir verslo santykių, taip pat kitų aplinkybių, susijusių ne tik su naudingųjų iškasenų kilmės šalimi ar zona, bet ir su bendrovių veikla, poveikiui ar jį sumažinti.
4. Toliau išvardytų šaltinių atnaujinimo periodiškumas yra įvairus ir, nors jie yra aktualūs, gali būti ne visada tikslius. Todėl prirėikus jais turėtų būti naudojamos kartu su kitais papildomais šaltiniais. Kai pirmiau minėtas orientacinis, nebaigtinis ir reguliariai atnaujinamas konfliktinių ir didelės rizikos zonų sąrašas, kurį turi pateikti išorės ekspertai, bus prieinamas, jis bus papildomas informacijos šaltinis.

4.2. Viešai prieinamų šaltinių sąrašas

Klausimas, su kuriuo susijęs vertinimas	Problemos mastas	Viešai prieinami šaltiniai	Šaltinių turinys
KONFLIKTAS	Pasaulinis	Analitinės informacijos šaltiniai	
		Heidelberg Conflict Barometer http://www.hiik.de/?lang=en/	Naujausių pasaulinių konfliktų analizė, pateikiama tekstų ir grafikų forma; atskiriems regionams ir pavienėms šalims skirti skyriai.
		Geneva Academy Rule of Law in Armed Conflicts (Ženevos akademijos projektas RULAC) http://www.rulac.org/	Duomenų bazė ir tarptautinės teisės įgyvendinimo ginkluotųjų konfliktų metu visame pasaulyje analizės ataskaitos (apima visą pasaulį, pateikiama trumpa apžvalga).
		Vertinimo pajėgumų projektas – ekstremaliųjų situacijų pasaulyje apžvalga https://www.acaps.org/countries/	Pasaulio žemėlapis ir konkrečių šalių analizė, kurioje pateikiama šalių, kuriose yra nerimą kelianti padėtis, taip pat kuriose tęsiasi humanitarinė krizė arba sunki humanitarinė krizė, apžvalga ir analizė.
		Žemėlapiai ir lentelės	
		Uppsala Conflict Data Programme – Georeferenciniai įvykių duomenys http://www.ucdp.uu.se/ged/	Sąveikusis įvykių, susijusių su organizuotu smurtu, žemėlapis, pagrįstas naujienų šaltiniais; pateikiama informacija apie žuvusiųjų, smurto rūši (valstybinio masto, nevalstybinio masto ar vienpusis smurtas); naudotojas gali keisti vaizdo mastelį ir matyti nepaprastuosius įvykius.
		Krizių stebėseną http://www.crisisgroup.org	Dabartinė padėtis svarbiausiose pasaulinių konfliktų ir galimų konfliktų situacijose; sąveikusis žemėlapis ir duomenų bazė, suteikianti galimybę įvertinti padėtį pasirinktoje šalyje 2003–2018 m.
		Pasaulinis taikos indeksas http://www.visionofhumanity.org	Sąveikusis žemėlapis, kuriame vertinama taika pasaulyje vadovaujantis kokybiniais ir kiekybiniais rodikliais (saugumo ir policijos pareigūnų skaičius, politinis nestabilumas, organizuoti konfliktai, ginkluotųjų tarnybų pareigūnų skaičius ir t. t.).

Klausimas, su kuriuo susijęs vertinimas	Problemos mastas	Viešai prieinami šaltiniai	Šaltinių turinys
	Regioninis	Pagrindiniai politinio smurto atvejai http://www.systemicpeace.org	Žemėlapiai ir lentelės, kuriuose pateikiama ginkluotųjų konfliktų atvejų (įskaitant aukų skaičių) pasaulyje 1946–2017 m. pavyzdžių.
		Ginkluotojo konflikto vieta ir įvykių duomenys http://www.acleddata.com/	Konfliktų tendencijų ataskaitos ir jų analizės, įskaitant kas mėnesį atnaujinamą informaciją apie politinį smurtą Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose ir Azijoje, pagrįstą tikruoju laiku surinktais duomenimis, ir dabartinės bei istorinės dinamikos tam tikrose šalyse analizę.
		Tarptautinė taikos informacijos tarnyba – konfliktų žemėlapis http://ipisresearch.be/	Kongo Demokratinės Respublikos (konfliktai, konfliktai dėl naudingųjų iškasenų), Centrinės Afrikos Respublikos, Sudano ir Pietų Sudano žemėlapiai (ginčytini rajonai, incidentai, gamtos išteklių, švietimas, bendruomenių smurtas, smurtas šalies viduje); pateikiama žemėlapių analizė.
		Tarptautinė alavo asociacija https://www.internationaltin.org/ http://www.itsci.org/	Alavo tiekimo grandinės iniciatyva (ITSCI) pateikia saugumo padėties Ruandos, Kongo Demokratinės Respublikos rytinių provincijų, Burundžio ir Ugandos kasyklose įvertinimų ataskaitas.
		Su kasyba susiję konfliktai Lotynų Amerikoje http://ejatlas.org/featured/mining-latam	Teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais atlasas, kuriame pateikiama papildoma dokumentais patvirtinta ir suskirstyta informacija apie socialinius konfliktus, susijusius su aplinkosaugos klausimais.
VALDYMAS	Pasaulinis	Pasauliniai valdymo rodikliai http://info.worldbank.org/governance/wgi	Konkrečių šalių apibendrintų ir atskirų valdymo rodiklių duomenys; šeši valdymo parametrai; šalių duomenų ataskaitose apibendrinami kiekvienos šalies rodikliai.
		Nestabilių valstybių indeksas http://ffp.statesindex.org	Indeksas, kuriame labiausiai atsižvelgiama į rizikos rodiklius, pagrįstus naujienų straipsniais ir pranešimais.
		Korupcijos suvokimo indeksas http://www.transparency.org/research/cpi/overview	Suvokiamos korupcijos šalyse indeksas.
		Gamtos išteklių valdymo institutas https://resourcegovernance.org/	Su konkrečiomis šalimis susijusi informacija ir gamtos išteklių valdymo klausimų lyginamoji analizė.
ŽMOGAUS TEISĖS	Pasaulinis	Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos (JT ST) http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions	JT SC rezoliucijose kasmet pateikiamas naujins politikos ir saugumo padėties nerimą keliančiose valstybėse aprašymas.
		Jungtinių Tautų žmogaus teisių taryba http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx	Visuotinė; periodiškai teikiamos apžvalgos.
		Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisarų biuras http://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx	Informacija apie konkrečias šalis, susijusi su žmogaus teisių klausimais.

Klausimas, su kuriuo susijęs vertinimas	Problemos mastas	Viešai prieinami šaltiniai	Šaltinių turinys
		Jungtinių Tautų vystymosi programa – Tarptautiniai žmogaus socialinės raidos rodikliai – Duomenys apie šalis http://hdr.undp.org/en/countries	Metinės šalių ataskaitos apie žmogaus teisių padėtį konkrečiose šalyse visame pasaulyje.
		Amnesty International https://www.amnesty.org/en/countries/	
		Global Witness https://www.globalwitness.org/en-gb/	
		Human Rights Watch https://www.hrw.org/	
		Mines and Communities http://www.minesandcommunities.org/	Naujienų straipsniai ir pasaulinės išteklių gavybos ir jos poveikio analizė; suklasifikuoti pagal temą, šalį, bendrovę ir naudingąsias iškasenas.
NAUDINGOSIOS IŠKASENOS IR GAMYBA	Pasaulinis	Britanijos geologinis tyrimas https://www.bgs.ac.uk/mineralsuk/statistics/worldStatistics.html	Šalies ataskaitos ir informacija apie tarptautinę statistiką, susijusią su naudingosiomis iškasenomis.
		JAV geologinis tyrimas http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/	Šalies ataskaitos ir informacija apie tarptautinę statistiką, susijusią su naudingosiomis iškasenomis.
		ES žaliavų informacinė sistema http://rmis.jrc.ec.europa.eu/	Informacija apie gamybą, prekybos srautus ir su žaliavomis susijusią politiką.

Be pirmiau paminėtų viešai prieinamų informacijos šaltinių, tikimasi, kad EBPO pateiks papildomos aktualios informacijos, skirtos konfliktinėms ir didelės rizikos zonoms nustatyti (<http://www.oecd.org/corporate/mne/mining.htm>). Su humanitarinėmis krizėmis ir nelaimėmis susijusi rizika taip pat gali suteikti kontekstinės informacijos ir padėti nustatyti zonas, kuriose gali kilti ginkluotieji konfliktai. Šiuo atžvilgiu naudingas šaltinis yra INFORM (Nuolatinio tarpžinybinio komiteto ir Europos Komisijos bendradarbiavimo projektas; <http://www.inform-index.org>). Dar viena šiuo atžvilgiu naudinga priemonė yra Pasaulinis konfliktų rizikos indeksas (Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro parengtas viešai prieinamas įrodymais pagrįstas šaltinis, padedantis priimti sprendimus dėl ilgalaikės konfliktų rizikos; <http://conflictrisk.jrc.ec.europa.eu/>).

Be to, Europos Komisija teiks paramą MVĮ, kurios stengiasi taikyti ir įgyvendinti politikos priemones dėl atsakingo naudingųjų iškasenų pirkimo pasitelkdamas programą COSME, kuri, tikimasi, turėtų būti iš dalies susijusi su konfliktinių ir didelės rizikos zonų nustatymu pagal Reglamentą (ES) 2017/821.

5. NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ TIEKIMO GRANDINIŲ RIZIKOS VERTINIMAS – GRĖSMĖS, DĖL KURIŲ REIKALINGAS SUSTIPRINTAS IŠSAMUS PATIKRINIMAS

5.1. Grėsmių apibūdinimas ir bendrosios pastabos

Reglamente ir EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijose nustatytas išsamaus patikrinimo procesas *neapsiriboja* rizikos, susijusios su naudingųjų iškasenų kilmę ir gabenimu iš konfliktinių bei didelės rizikos zonų, nustatymu ir mažinimu. Iš tiesų bendrovės, vadovaudamosi EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijomis, turi atsižvelgti į informaciją apie riziką, susijusią su naudingųjų iškasenų prekyba, tvarkymu ir eksportu pradinuose tiekimo grandinės etapuose, ir ją pateikti, taip pat turi atsižvelgti į *neįprastas aplinkybes*.

Todėl EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijų priedėliuose pateikiamas sąrašas vadinamųjų grėsmių situacijų, dėl kurių reikia atlikti sustiprintą išsamų patikrinimą, įskaitant papildomos informacijos rinkimą pasinaudojant bendrovės valdymo sistema, visų pirma šiais atvejais:

A. *Su naudingųjų iškasenų kilmės vieta ir tranzitu susijusios grėsmės*

- Kai naudingosios iškasenos yra iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų arba yra gabenamos per konfliktines ir didelės rizikos zonas.
- Kai tvirtinama, kad naudingosios iškasenos yra iš šalies, per kurią, kaip žinoma arba pagrįstai įtariama, gabenamos naudingosios iškasenos iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų.
- Kai tvirtinama, kad naudingosios iškasenos yra iš šalies, kuri turi nedidelį žinomą naudingųjų iškasenų arba jų atsargų kiekį, taip pat nedidelį tikėtinių išteklių kiekį ar numatomą išgauti tam tikros naudingosios iškasenos kiekį (t. y. deklaruoti naudingųjų iškasenų kiekiai toje šalyje neatitinka žinomų naudingųjų iškasenų išteklių arba numatytų gamybos apimčių).

Kiekvienu iš šių atvejų, kai grėsmės yra nustatytos pagal vietą, visų pirma zonose, kuriose valdymas yra silpnas arba jo visai nėra, rizika padidėja, kai kovos su pinigų plovimu teisės aktai, kovos su korupcija teisės aktai, muitinio tikrinimo ir kiti atitinkami vyriausybės priežiūros teisės aktai yra silpnai įgyvendinami, kai veikia neoficialios bankų sistemos ir kai plačiai naudojami gryniesi pinigai.

B. *Su tiekėju susijusios grėsmės*

- Kai bendrovės tiekėjai ar kitos žinomos pradinės grandies bendrovės vykdo veiklą vienoje iš pirmiau minėtų vietų, kuriose nustatyta grėsmių ir iš kurių arba per kurias tranzitu gabenamos naudingosios iškasenos, arba kai bendrovių akcininkai ar kiti interesai susiję su naudingųjų iškasenų iš vienos iš pirmiau minėtų vietų, kuriose nustatyta grėsmių ir iš kurių arba per kurias tranzitu gabenamos naudingosios iškasenos, tiekėjais.
- Kai yra žinoma, kad bendrovės tiekėjai ar kitos žinomos pradinės grandies bendrovės pirkė naudingąsias iškasenas iš vietų, kuriose nustatyta grėsmių ir iš kurių arba per kurias tranzitu buvo gabenamos naudingosios iškasenos per pastaruosius dvylika mėnesių.
- Auksas: kai tvirtinama, kad auksas yra gautas perdirbus ar panaudojus aukso laužą arba iš mišrių šaltinių ir išgrynintas šalyje, per kurią, kaip žinoma arba pagrįstai įtariama, gabenamas auksas iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų.

C. *Grėsmę keliančios aplinkybės*

- Kai, remiantis bendrovės valdymo sistemos surinkta informacija, nustatomi nukrypimai ar neįprastos aplinkybės, dėl kurių kyla pagrįstas įtarimas, kad naudingosios iškasenos gali prisidėti prie konflikto ar sunkių pažeidimų, susijusių su jų gavyba, gabenimu ar prekyba.

5.2. Konkrečių grėsmių nustatymas ir tinkamo išsamaus patikrinimo užtikrinimas

Atlikusios 5.1 skirsnyje nurodytų grėsmių nustatymą, kuris yra bendrovės rizikos vertinimo dalis, bendrovės turėtų nuodugniai išnagrinėti su visomis šiomis grėsmėmis susijusias aplinkybes ir surinkti papildomos informacijos naudodamasi savo bendrovės valdymo sistema, taip pat užtikrinti, kad į atitinkamas grėsmes būtų tinkamai atsižvelgta.

Kaip pažymėta EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijose, išsamus patikrinimas yra rizika pagrįstas ir pažangus metodas, pagal kurį bendrovės turi įgyvendinti tinkamas valdymo sistemas ir procesus, pažymėti faktines aplinkybes visoje tiekimo grandinėje ir nustatyti riziką, dėl kurios joms gali tekti atlikti sustiprintą išsamų patikrinimą.

Toliau pateikiamos gairės turėtų padėti bendrovėms gauti reikiamą informaciją apie grėsmę keliančias situacijas ir tinkamai pritaikyti savo išsamius patikrinimus. Reikėtų pažymėti, kad pateiktų informacijos šaltinių atnaujinimo periodiškumas yra įvairus ir, nors jie yra aktualūs, gali būti ne visada tikslūs. Todėl prirėikus jais turėtų būti naudojamos kartu su kitais papildomais šaltiniais.

A. *Su naudingųjų iškasenų kilmės vieta ir tranzitu susijusios grėsmės*

- Grėsmė: naudingosios iškasenos yra iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų arba yra gabenamos per konfliktines ir didelės rizikos zonas.

Kai naudingosios iškasenos yra iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų arba yra gabenamos per konfliktines ir didelės rizikos zonas, reikia atlikti sustiprintą išsamų patikrinimą. Tokių zonų nustatymas aprašytas šių gairių 4 skirsnyje.

- Grėsmė: tvirtinama, kad naudingosios iškasenos yra iš šalies, per kurią, kaip žinoma arba pagrįstai įtariama, gabenamos naudingosios iškasenos iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų.

Bendrovės turėtų įvertinti, koku mastu atsižvelgiama į šiuos klausimus:

- *Valdymas ir kiti su šalimi susiję klausimai* turi būti peržiūrėti siekiant nustatyti, koku mastu šalys ar zonos kontroliuoja savo sienas ir taiko tinkamus vidaus vykdymo užtikrinimo mechanizmus, kad užtikrintų patikimą ir dokumentais pagrįstą prekybos naudingosiomis iškasenomis atsekamumą ir užkirstų kelią rizikai, susijusiai su tranzitu silpno valdymo atvejais.

Rodikliai	Informacijos šaltiniai ⁽¹⁾
— Deklaruotos kilmės šalies sienos yra prastai saugomos arba joje prekių muitinio tikrinimo vykdymo užtikrinimas yra nepakankamas.	— Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos (žr. 4 skirsnį) — Vietos ambasadų ES ar kitų delegacijų pateikta informacija
— Kovos su korupcija teisės aktų vykdymo užtikrinimas yra nepakankamas ir yra pranešta apie korupcijos atvejus naudingųjų iškasenų gavybos bei prekybos srityse. — Kovos su pinigų plovimu ir bankų priežiūros teisės aktai netaikomi arba taikomi nepakankamai, arba jų vykdymo užtikrinimas yra nepakankamas. — Ekonomika daugiausia pagrįsta mokėjimais grynaisiais pinigais, ypač prekybos naudingosiomis iškasenomis srityje.	— Finansinių veiksmų darbo grupė (FATF) http://www.fatf-gafi.org/countries/ — „Transparency International“ sudarytas korupcijos suvokimo indeksas http://www.transparency.org/research/cpi/overview — Pasaulio banko nustatyti pasauliniai valdymo rodikliai http://info.worldbank.org/governance/wgi — „Global Financial Integrity“ organizacijos ataskaitos http://www.gfintegrity.org/ — Žr. 4 skirsnį dėl šių gairių taikymo

- *Su kaimyninėmis šalimis susiję klausimai, taip pat regioniniai ir istoriniai klausimai* suteikia informacijos apie tai, jog tikėtina, kad kilmė nurodyta neteisingai įvežant kontrabandą iš kaimyninių šalių, iš šalių, su kuriomis sieja istoriniai ryšiai arba kurios suteikia mokesčių paskatas.

Rodikliai	Informacijos šaltiniai
— Deklaruota kilmės šalis tiesiogiai ribojasi su zonomis, kuriose naudingųjų iškasenų gamyboje ir prekyboje dalyvauja neteisėtos ginkluotos grupuotės, viešojo saugumo pajėgos ar nusikalstamos organizacijos. — Deklaruota kilmės šalis turi ekonominių ryšių su konfliktinėmis ir didelės rizikos zonomis ir su jomis susijusia neteisėta prekyba naudingosiomis iškasenomis.	— Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos — Vietos ambasadų, ES delegacijų — Plg. šių gairių 4 skirsnį dėl sąvokos „konfliktas“
— Kilmės šalies mokesčių politika skatina gauti naudingųjų iškasenų kontrabandą į tranzito šalis, kuriose eksportas nėra apmokestinamas arba jam taikomi daug mažesni mokesčiai.	— EBPO žaliavų eksporto apribojimų duomenų bazė http://www.oecd.org/tad/benefitlib/export-restrictions-raw-materials.htm

- *Grėsmė: tvirtinama, kad naudingosios iškasenos yra iš šalies, kuri, kaip žinoma, turi mažai išteklių ir atsargų arba kurioje numatytas gamybos lygis yra žemas*

Toliau pateikiamame kontroliniame sąraše nurodyti konkretūs klausimai, susiję su naudingosiomis iškasenomis ir tiekimo grandine. Vykdydamos savo išsamų patikrinimą bendrovės visų pirma turėtų patikrinti, ar yra žinoma, kad nurodyta kilmės šalis iš tikrųjų turi geologinių išteklių arba joje numatoma pagaminti atitinkamą tam tikro mineralo kiekį. Be to, bendrovės turėtų pagrįstai įvertinti, ar deklaruota kilmė yra tikslinga ekonominiu požiūriu, pvz., ar šalia yra patrauklių rinkų.

⁽¹⁾ Prireikus informacija turėtų būti reguliariai atnaujinama.

Rodikliai	Informacijos šaltiniai
<ul style="list-style-type: none"> — Deklaruota kilmės šalis turi nedidelį žinomą naudingųjų iškasenų ar jų atsargų kiekį, taip pat nedidelį tikėtiną išteklių kiekį ar numatomą išgauti naudingųjų iškasenų kiekį; be to, naudingosios iškasenos pasižymi tam tikromis savybėmis. — Deklaruota kilmės šalis turi didelį neformalios arba mėgėjiškos ir smulkiosios kasybos sektorių, kuriame susijusi rizika paprastai didesnė. 	<ul style="list-style-type: none"> — Britanijos geologinis tyrimas: https://www.bgs.ac.uk/mineralsuk/statistics/worldStatistics.html — USGS JAV geologinis tyrimas: http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/ — ES valstybių narių nacionalinės geologijos tarnybos — Tariamoms kilmės šalies geologijos tarnyba

B. Su tiekėju susijusios grėsmės

- Grėsmė: kai bendrovės tiekėjai ar kitos pradinės grandies bendrovės vykdo veiklą vienoje iš pirmiau minėtų vietų, kuriose nustatyta grėsmių ir iš kurių arba per kurias tranzitu gabenamos naudingosios iškasenos, ir kai jų akcininkai ar kiti interesai susiję su naudingųjų iškasenų iš vienos iš pirmiau minėtų vietų, kuriose nustatyta grėsmių ir iš kurių arba per kurias tranzitu gabenamos naudingosios iškasenos, tiekėjais; kai yra žinoma, kad bendrovės tiekėjai ar kitos žinomos pradinės grandies bendrovės pirkto naudingąsias iškasenas iš vietų, kuriose nustatyta grėsmių ir iš kurių arba per kurias tranzitu buvo gabenamos naudingosios iškasenos per pastaruosius dvylika mėnesių.

Ši informacija apie konkrečius tiekėjus daugiausia susijusi su bendrovių surinktais duomenimis įgyvendinant savo išsamaus patikrinimo sistemą. Kai bendrovės tiekėjas ar kita pradinės grandies bendrovė yra žinoma, bendrovės turėtų stengtis patikrinti, ar tiekėjas vykdo veiklą grėsmę keliančioje zonoje, ir šiuos veiksmus:

- internete ieškoti bendro pobūdžio informacijos apie tam tikrą tiekėją ar pradinės grandies bendrovę, įskaitant vyriausybę ir tarptautinių organizacijų ataskaitas (visų pirma JT ekspertų grupės ataskaitas), taip pat tarptautinės ir vietos žiniasklaidos bei pilietinės visuomenės organizacijos apibendrintas ataskaitas,
- tikrinti įmonių interneto svetaines ir ieškoti išsamaus patikrinimo ataskaitų (pvz., pateiktų JAV Vertybinių popierių ir biržos komisijai),
- tikrinti lydyklų ir rafinavimo įmonių taikomų išsamaus patikrinimo schemų sąrašus, taip pat būsimą Europos Komisijos pasaulio atsakingų lydyklų ir rafinavimo įmonių sąrašą, kai jis bus parengtas,
- tikrinti nacionalinius prekybos registrus, kuriuose gali būti nurodyta būstinių vieta ir galimos patronuojamosios bendrovės.

Bendrovės taip pat galėtų pasinaudoti tikrosios nuosavybės registrais, jei jie yra, taip pat susipažinti su šalies Gavybos pramonės skaidrumo iniciatyvos (GPSI) ataskaitomis (kuriose pateikiama vis daugiau informacijos apie bendrovių, susijusių su gavybos pramone, tikrąją nuosavybę).

C. Grėsmę keliančios aplinkybės

- Grėsmė: kai, remiantis bendrovės valdymo sistemos surinkta informacija, nustatomi nukrypimai ar neįprastos aplinkybės, dėl kurių kyla pagrįstas įtarimas, kad naudingosios iškasenos gali prisidėti prie konflikto ar sunkių pažeidimų, susijusių su jų gavyba, gabenimu ar prekyba.

Beveik visa su konkrečiomis operacijomis susijusi informacija pagrįsta duomenimis, kuriuos surinko bendrovės vykdydamos išsamius patikrinimus.

Nukrypimai ir neįprastos aplinkybės gali būti įvairių formų. EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijų priedėlyje dėl aukso nurodoma, kad, pavyzdžiui, jei šalyje paprastai nešiojami 14 k aukso (58 proc. gryno aukso) papuošalai, pasiūlymas pirkti auksą tvirtinant, kad jis yra iš perdirbtų papuošalų ir gryno aukso dalis sudaro 90 proc., turėtų kelti abejonę.

Kiti pavyzdžiai: situacija, kai pirminis tiekėjas (pvz., vietos eksportuotojas) nepaaiškinamai gali per trumpą laiką tarpą padidinti eksportuojamos medžiagos kiekį, taip pat kai Europos importuotojas turi priežasčių manyti, kad jis perka iš regiono, kuriame dažnai pranešama apie naudingųjų iškasenų vagystes.

Kitų neįprastų aplinkybių pavyzdžių, visų pirma susijusių su auksu ir kitais tauriaisiais metalais, galima rasti Finansinių veiksnių darbo grupės rizika grindžiamų rekomendacijų, skirtų prekyautojams tauriaisiais metalais ir brangakmeniais ⁽¹⁾, 111 dalyje, taip pat Kanados finansinių sandorių ir pranešimų analizės centro ataskaitoje dėl prekyautojams tauriaisiais metalais ir brangakmeniais skirtų rizika pagrįsto metodo gairių ⁽²⁾, pvz.:

- klientas, apie kurį anksčiau nežinota, prašo, kad rafinavimo įmonė išlietų aukso lydinis,
 - muitinės deklaracijos formose neteisingai nurodytas aukso grynumas, kilmė ir vertė,
 - neturintis leidimo asmenys ar įmonės gamina auksą ir juo prekiauja,
 - aukso lydinys, kurio fizinės savybės neatitinka pramonės standartų.
-

⁽¹⁾ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/RBA%20for%20Dealers%20in%20Precious%20Metal%20and%20Stones.pdf>

⁽²⁾ <http://www.fintrac-canafe.gc.ca/guidance-directives/compliance-conformite/rba/rba-dpms-eng.asp>